

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5MCdo/16/2010
Identifikačné číslo spisu:	9010899819
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:9010899819.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu A., so sídlom v D., zastúpeného JUDr. Janou Vojáčkovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Ovrúčská č.9, proti žalovaným 1/ O., a.s., so sídlom v D., 2/ I., a.s., so sídlom v D., zastúpenej RASLEGAL, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Františkánske nám. 3, konateľom a advokátom JUDr. Slavomírom Rabatinom, o určenie neexistencie záložného práva, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 11 C 88/2003, v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. januára 2010, sp. zn. 15 Co 143/2009 a rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 8. októbra 2008, č.k. 11 C 88/2003-535, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. januára 2010 sp. zn. 15 Co 143/2009 a rozsudok Okresného súdu Bratislava II z 8. októbra 2008, č. k. 11 C 88/2003 - 535 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 8. októbra 2008, č. k. 11 C 88/2003 -535 určil, že nehnuteľnosti: stavba súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, stavby súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, stavby súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, stavba súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/XX, stavba súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, stavba súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, stavba súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, zapísané na LV č. XXXX pre okres D., obec D., katastrálne územie R., nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovanej 2/ podľa záložnej zmluvy zo dňa 2. apríla 1992, zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 31. októbra 2000 a zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 19. júna 2002 a záložné právo tu nie je; nehnuteľnosti: stavby súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, stavba súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, stavba súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, stavba súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, stavby súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, stavba súpisné č. XXX na parcele č. XXXXX/X, zapísané na LV č. XXXX pre okres D., obec D., katastrálne územie R., nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovanej 1/ podľa záložnej zmluvy z 2. apríla 1992 a záložné právo tu nie je. Žalovanej 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 22 630 Sk k rukám jeho právneho zástupcu a žalovanej 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov

konania 0 Sk k rukám jeho právneho zástupcu, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Pri svojom rozhodnutí vychádzal z ustanovenia § 37 a § 39 Občianskeho zákonníka na základe ktorých považoval za absolútne neplatnú záložnú zmluvu z 2. apríla 1992 uzatvorenú medzi žalobcom ako záložcom a žalovanou 1/ ako záložnou veriteľkou na zabezpečenie jej pohľadávky voči spoločnosti I., spol. s r.o. zo zmluvy o úvere č. 67/1992 z 2. apríla 1992. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. žalovaný osvedčil právnou istotou svojho budúceho postavenia, nezaťaženia majetku záložným právom a predchádzaním súdnych sporov. Pokiaľ bol predmet záložného práva v záložnej zmluve označený ako prevádzkové objekty, pomocné stavby a pozemok parcela č. XXXXX/X a XXXXX/X, presná špecifikácia podľa znaleckého posudku č. 218/160/91, tento súd nepovažoval za dostatočne určitý pre absenciu označenia stavieb podľa katastrálnych území a súpisných čísiel (evidovaných v katastri nehnuteľností) z dôvodu ich zameniteľnosti; pokiaľ ide o neplatnosť záložnej zmluvy vo vzťahu k pozemkom (parcela č. XXXXX/X a XXXXX/X zapísaných na LV č. XXX, k. ú. R.) vychádzal z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obo 11/03 z 30. apríla 2003, tento v časti stavieb nachádzajúcich sa na týchto pozemkoch (prevádzkové objekty a pomocné stavby) rozsudok zmenil a návrh v tejto časti zamietol pre nedostatok aktívnej legitímácie žalobcu (Okresný úrad Bratislava II). Poukázal, že od roku 1974 sa na ulici D. nachádzali dva samostatné areály - D. so stavbami na pôvodnej parcele č. XXXXX/X a D. so stavbami na pôvodnej parcele č. XXXXX/X. Zmluva o zriadení záložného práva z 2. apríla 1992 bola zaregistrovaná bývalým Štátnym notárstvom Bratislava II, č. R III 178/92 z 23. júna 1992. Zároveň v dôvodoch konštatoval, že postupníctvo na žalovanú 2/ neprešlo. Správa katastra na žiadosť žalovanej 2/ položkou vykonaných zmien č. 339/04 zapísala záložné právo na stavby súpisné č. XXX na parcelách č. XXXXX/X,X,X,XX a súpisné č. XXX na parcelách č. XXXXX/X,X,X,X v časti t'archy na LV č. XXXX, katastrálne územie R. v prospech žalovanej 2/ (spoločnosti W., spol. s r.o.). Na protest prokurátora proti tomuto rozhodnutiu katastra došlo k výmazu záložného práva v prospech žalovanej 2/, ktorá podala na Krajský súd v Bratislave žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia (vec pod sp. zn. 1S 30/08). Žalobca v tomto konaní sa domáhal určenia neexistencie záložného vzťahu, súd však predbežne riešil otázku platnosti záložnej zmluvy. Dospel k záveru, že záložná zmluva je nedostatočne určitá v predmete zálohu, nakoľko absentuje označenie stavieb tak, aby nedošlo k ich zameniteľnosti. Označenie zálohu, že ide „o prevádzkové objekty a pomocné stavby“ bez ďalšej špecifikácie obsahujúcej označenie nehnuteľností podľa katastrálnych území a súpisných čísiel evidovaných v katastri nehnuteľností je nepostačujúce a spôsobuje absolútnu neplatnosť záložnej zmluvy. Súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku žalovaných, že záloh v záložnej zmluve (prevádzkové objekty a pomocné stavby) presne špecifikuje znalecký posudok č. 218/160/91, nakoľko nehnuteľnosti v ňom uvedené (prevádzkové stavby, garáže a vedľajšie stavby) sa nezhodujú s popisom v predmete zálohu. Zároveň dal do pozornosti, že znalecký posudok neslúžil pre účely zápisu záložného práva, ale výlučne na ocenenie nehnuteľností. Preto záložné právo nemohlo vzniknúť a nemohlo byť ani zapísané do Katastra nehnuteľností. Porušenie zákona videl v tom, že zápis záložného práva bol vykonaný bez uvedenia súpisných a orientačných čísiel nehnuteľností (stavby na parcele č. XXXXX/X a XXXXX/X), ktoré boli pridelené od roku 1974. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 150 O. s. p.

Na odvolanie žalovanej 2/ (I., a.s.) vo veci samej a žalovanej 1/ voči trovám konania Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 27. januára 2010, sp. zn. 15 Co 143/2009 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil a v časti trov konania ho zrušil a vec v zrušenej časti vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie s tým, že o trovách odvolacieho konania rozhodne odvolací súd samostatným rozhodnutím.

Odvolací súd považoval za správny názor súdu prvého stupňa o neplatnosti záložnej zmluvy pre neurčitosť jej predmetu (zálohu označeného v záložnej zmluve ako prevádzkové objekty, pomocné stavby a pozemok parcela č. XXXXX/X a XXXXX/X) - z uvedeného vyvodil, že stavby neboli charakterizované ani len číslom parciel, na ktorých sa majú nachádzať. Súčasťou záložnej zmluvy, ako jej príloha, mal byť i výpis z evidencie nehnuteľností - výpis z evidencie nehnuteľností však súčasťou záložnej zmluvy z 2. apríla 1992 nie je. Za nedostatočnú odvolací súd považoval aj presnú špecifikáciu zálohu v znaleckom posudku č. 218/160/91, na ktorý odkazuje záložná zmluva (odkazom vid' príloha).

Predmetom ocenenia v znaleckom posudku je nehnuteľnosť- areál autoservisu, stavebného a opravárenského družstva A., na D. (čl. 1 bod 1 posudku), ide o objekty 1 až 13 označené výlučne názvami ako dielne, rýchlo servis, autosalón atď. Bližšia špecifikácia objektov sa v znaleckom posudku nenachádza. Jediným identifikačným prvkom stavieb v znaleckom posudku je znalcom uvedený list vlastníctva č. XXX, ktorého číslo nie je správne a na ktorom žalobca nemá vo vlastníctve nehnuteľnosti. Uvedená skutočnosť rovnako vyplýva z návrhu na registráciu záložnej zmluvy podanému Štátnemu notárstvu Bratislava II, kde je číslo listu vlastníctva nesprávne označené (list vlastníctva č. XXX namiesto listu vlastníctva č. XXX). Vychádzal z ustanovenia § 151b ods. 4 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom od 1. januára 1992 do 31. decembra 1992) podľa ktorého, vec sa musí označiť tak, aby jej založenie bolo každému zjavné. To znamená, že nie len účastníkom zmluvného vzťahu, ale každému (aj tretím osobám), kto sa oboznámi s obsahom záložnej zmluvy. Ani samotná žalovaná 1/ nevedela pred odvolacím súdom na pojednávaní 27. januára 2010 označiť, ktoré z označených nehnuteľností sa nachádzajú na ul. D. na pôvodnej parcele č. XXXXX/X a ktoré na ul. D. na pôvodnej parcele č. XXXXX/X a to v súvislosti s tým, že predmetom ocenenia mali byť výlučne nehnuteľnosti nachádzajúce sa na D. avšak v znaleckom posudku pod bodom č. 1 až 13 sa nachádzajú aj nehnuteľnosti na ul. D.. Návrh na registráciu záložnej zmluvy zo 7. apríla 1992 považovalo Štátne notárstvo Bratislava II za nedostatočný, vyzvalo preto Slovenskú poisťovňu, a.s. (právneho predchodcu žalovanej 1/) na odstránenie nedostatkov a označenie nehnuteľnosti dostačujúcim spôsobom. Z rozhodnutia Štátneho notárstva Bratislava II vyplýva, že registrácia záložnej zmluvy sa vzťahovala výlučne na pozemky na LV č. XXX, parcela č. XXXXX/X, XXXXX/X (správne malo byť uvedené číslo parcely XXXXX/X), katastrálne územie R.. Teda nedošlo k registrácii zálohu týkajúceho sa stavieb na nich stojacich. Pre účinnosť záložnej zmluvy je potrebná registrácia Štátnym notárstvom (§151 b/ Občianskeho zákonníka), čo v prípade stavieb nenastalo (podľa názoru súdu) v dôsledku ich nedostatočného označenia. Nakoľko záložné právo nevzniklo, nemohlo byť preto platne ani postúpené na ďalšie subjekty. Námietku žalovanej 2/, že v danom prípade (vzhľadom na konanie a rozhodnutie vydané v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 62 Cb 43/98) ide o „res iudicata“, nepovažoval za dôvodnú, pretože uvádzané konanie nebolo vedené medzi rovnakými účastníkmi (žalobcom bol Okresný úrad Bratislava, žalovaným I/ bol A., stavebné a opravárenské družstvo, žalovaným II/ bola I. s.r.o., žalovanou III/ bola Slovenská poisťovňa, a.s. a vedľajšou účastníčkou bola W., s.r.o.); návrh sa týkal určenia neplatnosti záložnej zmluvy (z 2. 4. 1992) a Najvyšší súd SR o ňom rozhodol (okrem iného) tak, že v časti týkajúcej sa stavieb uvedených v záložnej zmluve vyhovujúci rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh zamietol. Odvolací súd nevyhovel žalovanej 2/ a nepripustil (ním nastolenú) dovoláciu otázku v súvislosti s konaním vedenom na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 1Sžo 278/2008 a v rozhodnutí vydanom v tomto konaní vyjadril právny názor, podľa ktorého záložná zmluva (čo sa týka prevádzkových objektov družstva A.) je platná. Výrok o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie pre jeho nepreskúmateľnosť a zmätočnosť.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu ako aj proti rozsudku súdu prvého stupňa (rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 8. októbra 2008 č. k. 11 C 88 / 2003-535) podal Generálny prokurátor Slovenskej republiky (na základe podnetu žalovanej 2/) mimoriadne dovolanie. Navrhol uvedené rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z dôvodu, že tieto spočívajú na nesprávnom právnom posúdení vecí (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.). Uviedol, že súdy správne nezohľadnili právnu úpravu § 1 až 3 O. s. p. a ustanovenia § 35 ods. 2, § 40 ods. 1 a § 151b ods. 1, ods. 2, ods. 4, a ods. 6 Občianskeho zákonníka (v znení do 31.decembra 1992), ani ustanovenie § 455 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili, pokiaľ v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyhodnotili záložnú zmluvu ako neplatnú pre jej neurčitost' v časti vymedzenia predmetu zálohu. Vyslovil názor, podľa ktorého je záložná zmluva dostatočne určitá, že záloh je vymedzený nezameniteľným spôsobom.

Uviedol, že písomný právny úkon je určitý, ak jeho obsah nie je určitý ani po použití výkladových metód. Predmet právneho úkonu je neurčito vymedzený vtedy, ak interpretáciou písomného prejavu vôle nie je možné identifikovať, ktorá vec je predmetom právneho úkonu, pretože a/ žiadna vec nenapĺňa opisné kritéria (negatívne hľadisko), b/ viaceru vecí súčasne napĺňa opisné kritéria (hľadisko pozitívne). Konajúce súdy nevykonali interpretáciu záložnej zmluvy tak, aby zistili, či je predmet zálohu určitý.

Záver súdov o neurčitosti právneho úkonu je nesprávny, lebo z ich odôvodnenia nevyplyva, ani to, že nie je možné identifikovať žiadnu stavbu, ktorá je predmetom záložného práva, ani to, že pri konkrétnej nehnuteľnosti vzniká pochybnosť, či je predmetom záložného práva. Pri jednoduchej interpretácii záložnej zmluvy (podľa obsahu vôle zmluvných strán) je zrejmé, že predmetom zálohu sú nehnuteľnosti uvedené v znaleckom posudku a že stavby uvedené v znaleckom posudku sú tie stavby, ktoré patria záložcovi a predstavujú areál na D.. Záložná zmluva je preto určitá. Argumenty súdu, že stavby nie sú vymedzené súpisnými číslami a číslami parciel na ktorých sú postavené a, že nie sú opísané vo vlastnom texte záložnej zmluvy, ale sú špecifikované odkazom na znalecký posudok, nie sú dôvodom pre prijatie záveru, že predmet zmluvy je neurčitý. Ak zmluvné strany označia nehnuteľnosť dostatočne určito (nezameniteľným opisom), avšak bez uvedenia údajov vyžadovaných predpismi o evidencii nehnuteľností, právny úkon nemožno klasifikovať ako neplatný pre jeho neurčitosť, ale nanajvýš neplatný pre nedodržanie zákonom predpísanej formy. Spôsob, akým má byť nehnuteľnosť v zmluve označená, či označenie má byť v texte zmluvy, alebo či postačí označenie v prílohe zmluvy, či prejav vôle musí byť na jednej listine a či príloha zmluvy musí byť s textom zmluvy pevne spojená, sú otázky náležitosti formy právneho úkonu. Zmluva neplatná iba pre nedostatok formy je konvalidovaná momentom, kedy zmluvné strany splnia svoje zmluvné záväzky; plnenia prijaté z takejto zmluvy nie je možné požadovať späť, keďže tieto nie sú bezdôvodným obohatením (§ 455 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Ak záložné právo vzniklo zo záložnej zmluvy, potom možno mať za to, že záväzky zo záložnej zmluvy boli splnené. Na existenciu zálohu nemá vplyv skutočnosť, že záložná zmluva je neplatná iba pre nedostatok formy. Pre záver o neurčitosti zálohu nepovažoval za postačujúce argumenty odvolacieho súdu, že „ani znalecký posudok nie je perfektný a javí známky zjavných nepresností“, ani záver o interpretácii § 151b ods. 4 Občianskeho zákonníka účinného do 31. januára 1992, ani jeho konštatovanie, že o neurčitosti predmetnej záložnej zmluvy, svedčí aj to, že príslušný katastrálny úrad vykonáva opakovane zápisy a rušenia zápisov týkajúcich sa záložného práva. Obsahom súdneho spisu je záložná zmluva s vyznačením potvrdenia štátneho notárstva o jej registrácii. Nesprávny je právny názor odvolacieho súdu, že štátne notárstvo zaregistrovalo záložnú zmluvu len vo vzťahu k pozemkom; registrácia sa týka všetkých nehnuteľností uvedených v záložnej zmluve, nakoľko ustálená právna prax umožňovala v relevantnom období registráciu len vo vzťahu k celej zmluve, z vykonaného dokazovania nevyplyva, že by štátne notárstvo rozhodlo o zamietnutí časti návrhu na registráciu záložnej zmluvy.

Žalobkyňa vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedla, že podnet na mimoriadne dovolanie podala neoprávnená osoba, ktorá nie je účastníkom konania, pretože nedošlo k platnému postúpeniu pohľadávky zmluvou z 28. októbra 2008 zo spoločnosti W., s.r.o. (veriteľa) na žalovanú 2/ spoločnosť I., a.s., D. (nástupcu veriteľa), pretože dlžník postúpenej pohľadávky z úverovej zmluvy I., s.r.o. D. bol ex offio vymazaný z obchodného registra dňa 9. januára 2007 bez právneho nástupcu a pohľadávka tak zanikla. Registrácia záložnej zmluvy štátnym notárstvom nebráni súdu, aby sa zaoberal otázkou jej platnosti. Rozhodnutia súdov považovala za vecne správne a preto navrhla, aby dovolací súd mimoriadne dovolanie zamietol.

K názoru žalovaných (uvedených v ich vyjadreniach k mimoriadnemu dovolaniu) uviedla, že v predmetnej veci sa (v súvislosti s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obo 11/2003) o prekážku rozhodnutej veci nejedná, lebo nejde o totožnú vec /„doteraz je právoplatne rozhodnuté o neplatnosti záložnej zmluvy v časti týkajúcej sa pozemkov a nie o neexistencii záložného práva (rozsudok sp. zn. 11C 88/2003), nie však o platnosti záložnej zmluvy“/. Navyše nie je zachovaná ani totožnosť účastníkov konania.

Žalovaná 1/ sa s mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora (a tiež aj s jeho procesným návrhom) stotožnila.

Žalovaná 2/ navrhla pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní prihladiť na existujúce rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 30 apríla 2003, sp. zn. 2 Obo 11/2003, ktoré (podľa jeho názoru) v predmetnej veci zakladá aj prekážku rozhodnutej veci (res iudicata), keď najvyšší súd v ňom zaujal jednoznačné stanovisko, podľa ktorého je záložná zmluva z 2. apríla 1992 (vo vzťahu k stavbám) určitá a

zrozumiteľná a identifikácia stavieb v nej uvedených je pre vznik záložnej zmluvy dostatočná. Ďalej poukázal aj na jeho rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 11. augusta 2009, sp. zn.1 Sžo 278/2008, odôvodnenie ktorého svedčí o tom, že predmetnú záložnú zmluva považoval (vo vzťahu k stavbám v nej uvedených) za platnú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O. s. p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O. s. p.), proti rozhodnutiam, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.) preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu i rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 242 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením § 243i ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O. s. p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p. (teda či v predmetnej veci nešlo o niektorú z väd vymenovaných pod písmenami a/ až g/ ustanovenia § 237 O. s. p.). V mimoriadnom dovolaní však nebola namietaná existencia žiadnej z týchto väd a dovolací súd tiež žiadnu z nich nezistil.

Pokiaľ ide o tvrdenie žalovanej 2/, že konanie v tejto veci je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. d/ O. s. p. - prekážkou veci právoplatne rozhodnutej (res judicata), ktorú zakladá rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2003 sp. zn.2 Obo 11/2003 dovolací súd dospel k záveru, že v predmetnej veci o takúto vadu v predmetnej veci nejde.

Doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný (§ 159 ods. 1 O. s. p.). Len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa sa prejednávať znova (§ 159 ods. 3 O. s. p.).

V zmysle § 103 O. s. p. súd kedykoľvek za konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Podľa § 104 ods. 1 veta prvá O. s. p. platí, že ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Prekážka rozsúdenej veci (res iudicata) patrí k procesným podmienkam a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania musí viesť k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva vtedy, ak má byť v novom konaní prejednaná tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petítom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t. j. ak vyplýva z rovnakého skutku). Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania (či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie). Pritom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného, resp. či ten, kto v skoršom konaní vystupoval ako žalovaný, má alebo nemá v novom konaní procesné postavenie žalovaného). Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený nesprávne alebo neúplne (a tiež inak).

V predmetnej veci žalovaná 2/ prehliada, že v právnej veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 2 Obo 11/2003, (a bol v nej vydaný rozsudok) nešlo o ten istý okruh účastníkov konania ako v predmetnej veci. Vo veci vedenej pod sp. zn. 2 Obo 11/3001 v postavení žalobcu vystupoval Okresný úrad Bratislava II, žalovaným 1/ bolo A., I., so sídlom v D., (terajší žalobca) žalovanou 2/ bola I., s. r. o. a žalovanou 3/ bola Slovenská poisťovňa, a.s., a vedľajšou účastníčkou bola W.. s. r. o., pričom predmetom sporu bolo určenie neplatnosti záložnej zmluvy. V prejednávanej veci ale ide o spor o určenie neexistencie záložného práva ku konkrétnym nehnuteľnostiam podľa záložnej zmluvy, ktorá síce bola predmetom prechádzajúceho konania, ktorý je však vedený už len medzi účastníkmi vyplývajúcimi zo záhlavia predmetného rozhodnutia a bez účasti Okresného úradu Bratislava II.

Žalovanou 2/ citované rozhodnutie vydané v správnom konaní taktiež nebolo spôsobilé založiť prekážku veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 O. s. p.). Totiž povaha takéhoto rozhodnutia (preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu) nie je objektívne spôsobilá založiť prekážku veci právoplatne rozhodnutej, lebo nejde o rozhodnutie vo veci samej (§ 152 ods. 1 O. s. p.). So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že v preskúmvanej veci nejde ani o vadu v zmysle ustanovenia § 237 pís. d/ O. s. p. (porovnaj napr. Najvyšší súd Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 293/2008).

Najvyšší súd v zmysle ustanovenia § 242 ods. 1 druhá veta, v spojení s ustanovením 243i ods. 2 O. s. p. sa zaoberal aj otázkou, či napadnuté rozhodnutie súdu nebolo vydané v konaní postihnutom tzv. inou vadou konania (§ 243f ods. 1 písm. b/ O. s. p.). Iná vada (na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p.), nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom je vecná nesprávnosť rozhodnutia. V mimoriadnom dovolaní dovolateľ takúto vadu neuvádzal a ani dovolací súd jej existenciu nezistil.

K námietke v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, že rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež aj súdu prvého stupňa ohľadom neplatnosti záložnej zmluvy pre neurčitost' vymedzenia jej predmetu (zálohu) v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ďalej tiež „OZ“) spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Pokiaľ dovolateľ v mimoriadnom dovolaní nepovažoval za správne právne posúdenie veci z hľadiska ustanovenia § 37 ods. 1 Obč. zák., pre neurčitost' záložnej zmluvy (čo do označenia jej predmetu - zálohu) a v tejto súvislosti súdom vyčíta, že nesprávne interpretovali ustanovenia § 37 ods. 1 OZ a nezohľadnili interpretačné pravidlo uvedené v § 35 ods. 2 OZ, jeho námietka je dôvodná.

Právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú (§ 34 OZ).

Právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný (§ 37 ods. 1 OZ). Citované zákonné ustanovenia (pod sankciou neplatnosti) kladie na prejavenu vôľu požiadavku, aby bol urobený určite a zrozumiteľne, pričom na neurčitý sa považuje právny úkon, ktorý síce je zrozumiteľne vyjadrený, avšak jeho obsah je nejasný a existujúce vecné nedostatky nemožno odstrániť ani pomocou interpretačného pravidla vyjadreného v ustanovení § 35 ods.2, ods. 3 Obč. zák. Záveru o neurčitosti alebo nezrozumiteľnosti právneho úkonu musí predchádzať jeho výklad za použitia interpretačných pravidiel podľa §35 ods. 2 OZ. Ak však prejavená vôľa chýba, nemožno ju interpretáciou nahradiť.

Právne úkony vyjadrené slovami treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto právny úkon urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom (§ 35 ods. 2 OZ). Ide o to, aby prejav vôle (či už bol urobený ústne, písomne alebo konkludentne (mlčky) nevzbudzoval pochybnosti o tom, čo chcel účastník prejsť. Interpretácia obsahu právneho úkonu

súdom podľa § 35 ods. 2 OZ nemôže nahrádzať alebo meniť prejavenu vôľu. Použitie zákonných výkladových pravidiel smeruje vždy iba k tomu, aby obsah právneho úkonu, ktorý účastník urobil, bol vyložený v súlade so stavom, ktorý existoval v čase, kedy bol úkon robený (viď Zo súdnej praxe č. 38/2009).

V predmetnej veci sa sudy zaoberali platnosťou záložnej zmluvy z 2. apríla 1992, a to ako otázkou predbežnou. Dospeli pritom k záveru, že táto zmluva je neplatná predovšetkým pre nedostatok náležitej konkretizácie jej predmetu. Ich záver (v uvedenom zmysle) je však predčasný a teda aj nesprávny, lebo výsledky vykonaného dokazovania preň nedávajú dostatočný a celkom jednoznačný podklad, čo dovolateľ v mimoriadnom dovolaní aj dôvodne vytýka.

Nemožno sa totiž stotožniť so záverom spočívajúcim v tom, že identifikácia predmetu zálohu uskutočnená iba odkazom na výpis z evidencie nehnuteľností a identifikácia prevádzkových objektov na parcelách číslo XXXXX/X a číslo XXXXX/X(stavby) a identifikácia predmetu zmluvy uskutočnená iba odkazom na znalecký posudok č. 218/160/91, je nedostatočná. Pri týchto údajoch totiž nemožno vyvodiť záver, že nie je možné identifikovať vec tvoriacu predmet právneho úkonu., lebo nenastala situácia, ktorá vytvorila stav, v ktorom by žiadna vec nenapĺňala opisné kritériá a nenastala ani situácia, ktorá by vytvorila stav, že viacero vecí súčasne spĺňa opisné kritériá. Na pozemkoch vyššie uvedených parcelných čísel sa nachádzali stavby bližšie identifikované v znaleckom posudku, ktorý posudok vypracoval znalec po ohliadke oceniť sa majúcích nehnuteľností, čo mu umožnili zamestnanci žalobcu. Tento údaj vyplýva z výpovede samotného znalca ktorý posudok (na hodnotu - cenu nehnuteľností) vypracoval na žiadosť samotného žalobcu, ktorý mu oceňované nehnuteľnosti za účelom ich ohliadky aj riadne sprístupnil.

Údaje vyplývajúce z evidencie nehnuteľností a z vyššie uvedeného znaleckého posudku nasvedčujú záveru, že založené nehnuteľnosti boli dostačujúco individualizované, keď zo znaleckého posudku je zrejmé, že predmetom ocenenia bol areál autoservisu A. na D., na parcelách č XXXXX/X a XXXXX/X katastrálneho územia R.. Boli pritom zohľadnené aj ďalšie dokumenty - stavebné povolenie (č. výst. 328/1649/1970 z 12. novembra 1970), kolaudačné rozhodnutie (č. výst. 327/763/82/Ži - 10 z 30. apríla 1982), projektová dokumentácia - JN. (vyhotovená Ing. arch. F. v januári 1971), náčrt areálu autoservisu. Vo vlastnom náleze znalec pod položkou 1 až 13 bližšie špecifikoval oceňovaný areál uvedením konkrétnych objektov a pomenovaním ich účelu. Následne (v ďalšej časti posudku) uviedol aj rozmery oceňovaných objektov. Možno preto vyvodiť, že požiadavke určitého vymedzenia predmetu písomného právneho úkonu vyhovuje aj písomný odkaz na inú listinu, z ktorej je predmet úkonu objektívne rozpoznateľný, teda nezameniteľne konkretizovaný a že individualizácia predmetu zálohu vykonaná týmto spôsobom je, resp. bola zrejmá i tretím osobám (tento úkon sa premietol aj do evidencie nehnuteľností); určenie predmetu zmluvy tak vyhovuje zákonnej požiadavke vyplývajúcej z ustanovenia § 151b ods. 4 v znení účinnom do 31. decembra 1992 (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 21 Cdo 1332/2006).

Otázkou platnosti predmetnej záložnej zmluvy sa napokon zaoberal aj Najvyšší súd SR, ktorý v konaní o určenie neplatnosti predmetnej zmluvy rozsudkom z 30. apríla 2003, sp. zn. 2 Obo 11/2003 zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 17. apríla 2002, č. k. 62 Cb 43/98 - 151 tak, že žalobu o určenie neplatnosti záložnej zmluvy ohľadne stavieb nachádzajúcich sa na parcelách č. XXXXX/X. a XXXXX/X zamietol. V rozhodnutí sa najvyšší súd vysporiadal (v neprospech A., t. j. žalobcu v tomto konaní) v podstate s takými istými argumentami, ktoré žalobca použil aj v tomto konaní. Po zohľadnení vyššie uvedených argumentov niet dôvodu pre to, aby sa dovolací súd v súčasnosti odchyľil od názoru, ktorý bol vyslovený vo veci sp. zn. 2 Obo 11/2003. Žalobca totiž v oboch súdnych konaniach uvádzal rovnaké skutočnosti, z ktorých vyvodzoval neplatnosť predmetnej záložnej zmluvy. Navyše treba poukázať aj na tendenciu rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, v zmysle ktorej ak určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov bola vyriešená v právoplatne skončenom konaní, je súd rozhodujúci v inom konaní (v ktorom sa uplatňuje právo z rovnakého vzťahu účastníkov) riešením tejto otázky viazaný (viď uznesenia Najvyššieho súdu SR z 31. januára 2012, sp. zn. 1 Cdo 44/2010).

Pri opačnom hodnotení okolností konkrétneho prípadu (s prihliadnutím najmä na 11 ročný časový

odstup od uzavretia zmluvy do podania predmetného návrhu) by v značnej miere bola ohrozená aj právna istota ako dôležitý pilier ochrany práva, jasnosti, určítosti a stálosti štátnych rozhodnutí a riešenia sporných právnych otázok a pomerov.

Z obsahu spisu je tiež zrejmé, že žalobca sa pôvodne domáhal určenia neplatnosti záložnej zmluvy z 2. apríla 1992, registrovanej bývalým Štátnym notárstvom Bratislava II 23. júna 1992 pod .č R III 178/92. Až v priebehu konania (na pojednávaní 22. marca 2006, č. l. 134) upravil žalobný návrh tak, že sa domáha (v zmysle jeho podania z 5. 5. 2006), určenia, že stavby súpisného čísla XXX na parc. č. XXXXX/X, stavba súp. č. XXX na parc. č. XXXXX/X, stavba súp. č. XXX na parc. č. XXXXX/XX, stavba súp. č. XXXXX/X, stavba súp. č. XXXXX/X, stavba súp. č. XXX na parc. č. XXXXX/X, stavba súp. č. XXX na parc. č. XXXXX/X a stavba na parc. č. XXXXX/X zapísané na LV č. XXXX pre okres D., obec D., kat. úz. R. nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovaného 2/, resp. v prospech žalovaného 1/) podľa záložnej zmluvy z 2. apríla 1992, zmluvy o postúpení pohľadávky z 31. októbra 2000 a zmluvy o postúpení pohľadávok z 19. júna 2002 a záložné právo tu nie je.

V súvislosti so zmenou žalobného návrhu (vo vyššie uvedenom zmysle) treba, aby žalobca (v ďalšom konaní) vysvetlil svoj myšlienkový pochod, ktorý ho viedol k tomu, že pre určenie neexistencie záložného práva presne vedel vymedziť nehnuteľnosti, ktoré nim nie sú zaťažené a na druhej strane, pre účely posúdenia predbežnej otázky tvrdil, že predmetná záložná zmluva nemôže byť platná pre neurčitosť predmetu zálohu - pre nedostatočnú identifikáciu založených nehnuteľností. Teda na jednej strane by sa (podľa žalobcu) mala predbežná otázka vyriešiť tak, že záložná zmluva je neplatná pre neurčitosť jej predmetu a na druhej strane by sa malo vyhovieť žalobe, ktorá presne vymedzuje nehnuteľnosti, ktoré nie sú zaťažené záložným právom vyplývajúcim z tej istej zmluvy. Ide tu o vnútorný rozpor, ktorý by žalobca v ďalšom konaní mal odstrániť a s ktorým sa súd musí náležite vysporiadať.

Po vyriešení spomínanej základnej otázky platnosti právneho úkonu (záložnej zmluvy z 2. apríla 1992) zo spomínaných hľadísk sa súd bude zaoberať aj s ďalšími námietkami dovolateľa, ktoré doposiaľ neriešil, ako aj s ďalšími úkonmi účastníkov konania bezprostredne nadväzujúcimi na tento právny úkon.

Keďže rozsudok odvolacieho súdu a tiež aj rozsudok súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, generálny prokurátor Slovenskej republiky dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p., pretože to vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, ods. 3 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.) s tým, že právny názor ním vyslovený je pre okresný súd záväzný.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.